

DLACZEGO WARTO CZYTAĆ?

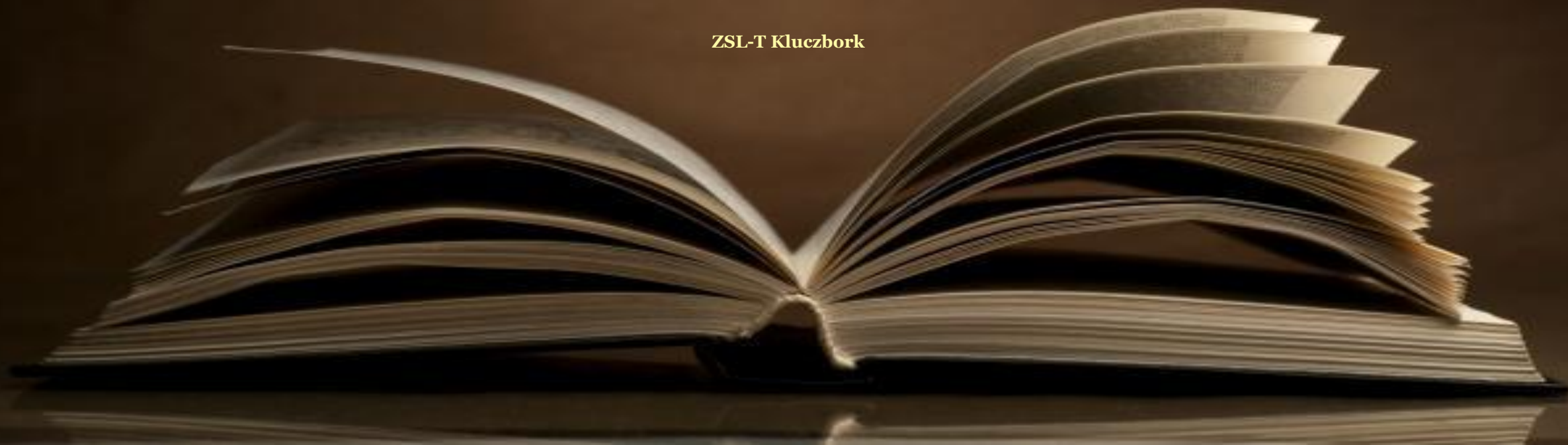
WPŁYW CZYTANIA NA ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY

„Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła”.

Wisława Szymborska

Opracowała Alicja Wojtaszczyk

ZSL-T Kluczbork

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

- od 1992 - co dwa lata, od 2014 - co rok
ogólnopolska próba reprezentatywna ok. 3000 osób
≥ 15 lat (w 2017r. - 3508 osób respondentów w tym
323 nauczycieli polonistów uczących w szkołach
ponadgimnazjalnych)
- CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*)
- czas badania: druga połowa listopada
- kwestionariusz zawiera ok. 50 pytań

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

42% NIEDUŻY WZROST POZIOMU CZYTELNICTWA W 2020 ROKU

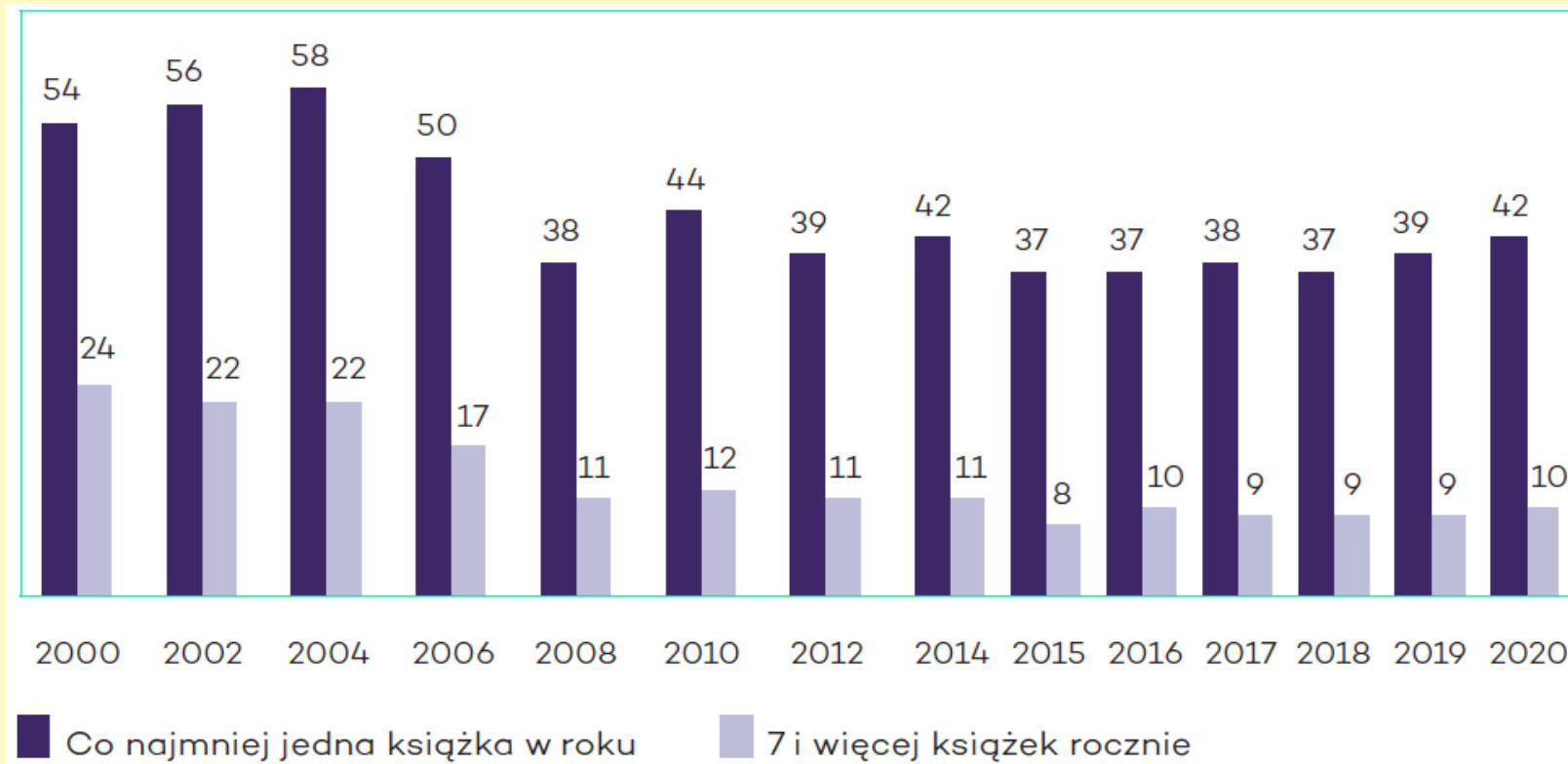
W 2020 roku na zadawane Polakom od blisko trzech dekad pytanie o czytanie w całości lub fragmencie co najmniej jednej książki w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie twierdząco odpowiedziało 42% respondentów.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Czytanie książek w latach 2000–2020 (dane w procentach)

Źródło: Biblioteka Narodowa

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

KTO CZYTA KSIĄŻKI?

Im młodszy ankietowany, tym większe prawdopodobieństwo, że czyta książki.

Najmniej czytelników jest wśród osób najstarszych – powyżej 60 lat 33%, a powyżej 70 lat tylko 22%. W grupie wiekowej 15–18 lat czytelników jest aż 76%.

Czytanie książek częściej deklarują mieszkańcy miast co najmniej półmilionowych (55%) oraz tych liczących 50–100 tys. mieszkańców (56%). Najmniej czytelników książek jest na wsiach (37%) i w miastach do 20 tys. mieszkańców (38%).

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

KTO CZYTA KSIĄŻKI? Płeć a czytanie książek

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tzn. od listopada 2019 do listopada 2020 roku czytał(a) Pan(i), w całości lub fragmencie, albo przeglądał(a) Pan(i) jakieś książki?	Ogółem	Płeć	
		Mężczyzna	Kobieta
Nie	58%	67%*	49%*
Tak, 1–2 książki	18%	15%*	21%*
Tak, 3–6 książek	13%	11%*	15%*
Tak, 7–11 książek	5%	4%*	6%*
Tak, 12–23 książki	3%	2%*	5%*
Tak, 24 i więcej	2%	1%*	4%*
Liczebność	2015	953	1062

Źródło: Biblioteka Narodowa

Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

KTO CZYTA KSIĄŻKI? Miejsce zamieszkania a czytanie książek

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tzn. od listopada 2019 do listopada 2020 roku czytał(a) Pan(i), w całości lub fragmencie, albo przeglądał(a) Pan(i) jakieś książki?	Ogółem	Wielkość miejscowości						
		wieś	miasto do 20 tys.	miasto 20–49 tys.	miasto 50–99 tys.	miasto 100–199 tys.	miasto 200–499 tys.	miasto powyżej 500 tys.
Nie	58%	63%*	62%	55%	44%*	67%*	50%	42%*
Tak, 1–2 książki	18%	18%	16%	20%	22%	18%	14%	21%
Tak, 3–6 książek	13%	13%	11%	12%	17%	9%	16%	16%
Tak, 7–11 książek	5%	3%*	6%	7%	6%	3%	7%	7%
Tak, 12–23 książki	3%	2%*	1%*	3%	4%	2%	5%	10%*
Tak, 24 i więcej	2%	1%*	2%	2%	8%*	–	7%*	3%
Liczebność	2015	795	305	212	170	172	156	205

Źródło: Biblioteka Narodowa

Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

KTO CZYTA KSIĄŻKI? Subiektywna ocena własnej sytuacji materialnej a czytanie książek

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tzn. od listopada 2019 do listopada 2020 roku, czytał(a) Pan(i), w całości lub fragmencie, albo przeglądał(a) Pan(i) jakieś książki?	Starcza na wszystko i jeszcze oszczędzamy na przyszłość	Starcza na wszystko bez specjalnych wyrzeczeń, lecz nie oszczędzamy na przyszłość	Żyjemy oszczędnie i dzięki temu starcza na wszystko	Żyjemy bardzo oszczędnie, aby odłożyć na poważniejsze zakupy	Pieniędzy starcza tylko na podstawowe potrzeby	Pieniędzy nie starcza nawet na najtańsze jedzenie
Nie	37%*	43%*	58%	67%*	81%*	82%*
Tak, 1–2 książki	19%	23%	20%	14%*	8%*	18%
Tak, 3–6 książek	26%*	14%	12%	11%	8%*	–
Tak, 7–11 książek	9%	8%	4%	3%	2%*	–
Tak, 12–23 książki	7%	4%	3%	2%	1%	–
Tak, 24 i więcej	2%	6%*	2%	2%	–	–
Trudno podać liczbę	1%	1%	1%	1%	–	–
Liczebność	134	267	1135	314	148	18

Źródło: Biblioteka Narodowa

Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

KSIĘGOZBIORY DOMOWE

Książkami otaczają się przede wszystkim ci, którzy mają do nich pozytywny lub bardzo pozytywny stosunek emocjonalny – ok. 8% osób deklarujących takie postawy posiada na własność więcej niż 500 tomów.

Posiadanie książek w swoim otoczeniu sprzyja ich czytaniu. Najintensywniej czytają książki ci, którzy mają ich wiele, natomiast w grupie osób nieposiadających w miejscu zamieszkania żadnych książek czytelników jest zaledwie 6%.

Księgozbiory domowe częściej posiadają ci, w których domach mieszkają dzieci do 18 roku życia. Niemniej warto odnotować, że przeszło 20% osób z tej grupy nie ma żadnych książek lub ma tylko podręczniki szkolne.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Księgozbiory domowe a posiadanie dzieci

	Ogółem	Dzieci do 18 lat w domu		Dzieci w domu w wieku:			
		Nie	Tak	0-3 lata	4-6 lat	7-12 lat	13-18 lat
Nie, w ogóle nie ma książek	23%	27%*	11%*	17%	8%*	8%*	9%*
Tak, są, ale tylko podręczniki szkolne	8%	6%*	12%*	8%	14%	15%*	13%*
Tak, i są to różne książki, ale tylko w formie tradycyjnych książek papierowych	64%	62%*	70%*	69%	69%	70%	74%*
Tak, i są to różne książki, zarówno w formie tradycyjnych książek papierowych, jak i e-booków	6%	5%	7%	6%	10%	6%	4%
Liczebność	2015	1460	555	124	109	250	246

Źródło: Biblioteka Narodowa

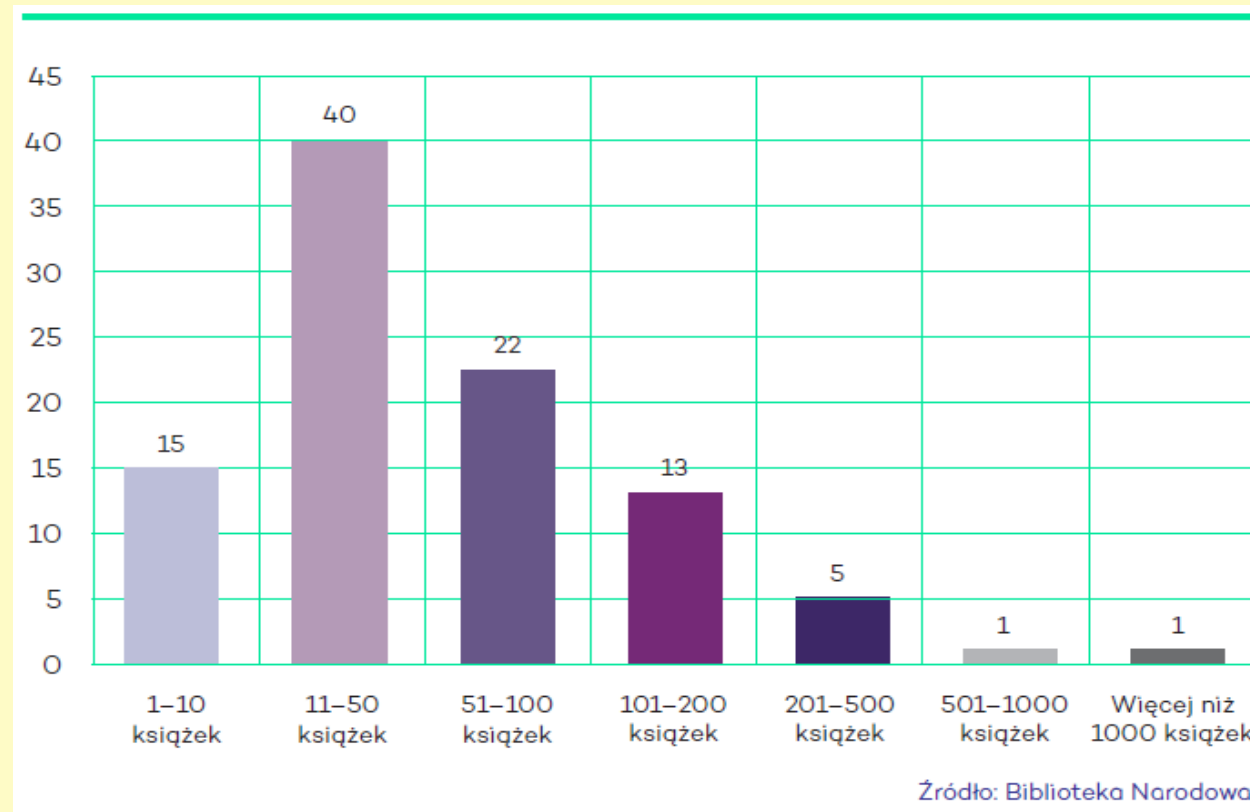
Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Wielkość księgozbiorów domowych, N=1408 (w procentach)

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

CZYTANIE KSIĄŻEK W FORMATACH CYFROWYCH

Najintensywniej (powyżej 8 godzin dziennie) z mediów cyfrowych korzystają osoby najmłodsze (13% w grupie od 15 do 18 roku życia), uczące się lub studiujące (9%), posiadające papierowe i elektroniczne książki (19%), bardzo lubiące je czytać (8%). Pod tym względem wyróżniają się także respondenci mający dzieci do 18 roku życia (6%), zwłaszcza zaś w wieku 13–18 lat (9%), a więc osoby w wieku produkcyjnym, generalnie aktywne zawodowo.

Czytelnicy zdecydowanie preferują książki papierowe. Książki w postaci elektronicznej, czytane z ekranu komputera, czytnika, telefonu lub tabletu wymieniło zaledwie 5% osób czytających książki. Ten sposób lektury najpopularniejszy jest wśród najmłodszych badanych (wskazało go 14% czytelników od 15 do 18 roku życia) i osób uczących się (14%), co wiąże się zapewne z trybem udostępniania materiałów dydaktycznych przez nauczycieli i wykładowców. Czytaniu książek w formatach cyfrowych sprzyja również systematyczne korzystanie z komputera i urządzeń mobilnych (prawie co piąty badany poświęcający na to co najmniej 8 godzin dziennie czyta książki na ekranie), tym niemniej **nawet w tej grupie książki papierowe cieszą się większym zainteresowaniem.**

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Przeciętny czas użytkowania komputera, tabletu lub smartfona w ciągu dnia a posiadanie książek

	Ogółem	Czy w domu są książki			
		Nie, w ogóle nie ma książek	Tak, są, ale tylko podręczniki szkolne	Tak, i są to różne książki (papierowe)	Tak, i są to różne książki (papierowe i e-booki)
W ogóle nie używam komputera, tabletu ani smartfona	23%	46%*	19%	16%*	5%*
Mniej niż jedną godzinę	17%	17%	18%	18%	13%
1–5 godzin	45%	30%*	47%	50%*	46%
5–8 godzin	11%	6%*	13%	12%	17%
8 godzin i więcej	4%	2%*	4%	4%	19%*
Liczebność	2015	455	153	1294	113

Źródło: Biblioteka Narodowa

Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Czytanie książek na ekranie komputera, tabletu lub smartfona

	Ogółem	Wiek				Korzystanie z komputera				
		15–24	25–39	40–59	60 lat i więcej	W ogóle nie używam komputera, tabletu ani smartfona	Mniej niż jedną godzinę	1–5 godz.	5–8 godz.	8 godz. i więcej
Czytanie książek na ekranie komputera, tabletu lub smartfona	5%	11%*	6%	3%	4%	–	6%	4%*	10%	19%*
Liczebność	853	129	235	289	201	90	122	477	115	50

Źródło: Biblioteka Narodowa

Gwiazdką zaznaczono różnice statystycznie istotne na poziomie istotności 0,05.

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

PREFERENCJE CZYTELNICZE POLAKÓW

- literatura sensacyjno-kryminalna (najchętniej wybierany przez Polaków typ książek)
- lektury szkolne oraz beletrystyka dla młodzieży (najchętniej wybierane przez nastoletnich czytelników w wieku 15–18 lat)
- literatura obyczajowo-romansowa (to przede wszystkim wybór kobiety i dziewczęcy)
- fantastyka - fantasy, science fiction i in. (czytana jest dwukrotnie częściej przez mężczyzn niż przez kobiety)
- literatura wysokoartystyczna:
 - ✓ literatura dawna (czytana gł. przez młodzież szkolną i przez najstarszych czytelników)
 - ✓ literatura współczesna (gł. książki Olgi Tokarczuk i Szczepana Twardocha)
- literatura non-fiction (to częściej męskie wybory lekturowe wśród dorosłych czytelników)
- poradniki (znajdowały odbiorców zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn)
- literatura naukowa i upowszechniająca wiedzę oraz wszelkie podręczniki

Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku

Badania Biblioteki Narodowej

Najpoczytniejsi autorzy według liczby czytelników w 2020r.

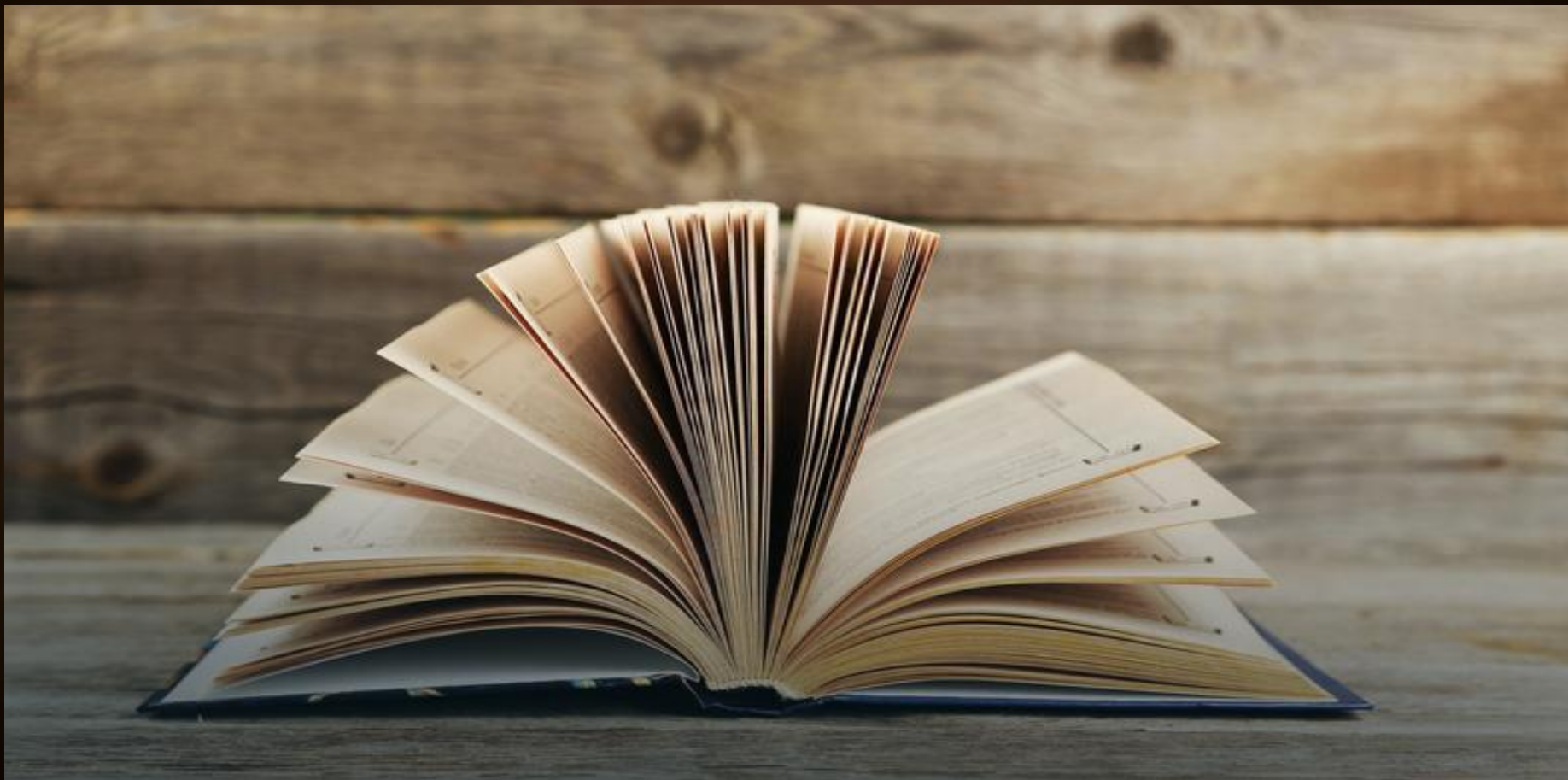
Remigiusz Mróz
Olga Tokarczuk
Stephen King
Harlan Coben
Adam Mickiewicz
Henryk Sienkiewicz
Andrzej Sapkowski
Szczepan Twardoch
E. L. James
Jo Nesbø
J. K. Rowling

Blanka Lipińska
Heather Morris
Michaił Bułhakow
Camilla Läckberg
Katarzyna Nosowska
Wojciech Chmielarz
Sofokles
Bolesław Prus
Carlos Ruiz Zafón
Dan Brown
Alicja Sinicka

Yuval Noah Harari
Katarzyna Grochola
Donald Tusk
Guillaume Musso
Zygmunt Miłoszewski
Danielle Steel
J. R. R. Tolkien
Laila Shukri

17 ZALET KSIĄŻKI

wg Szwedzkiej Akademii Literatury Dziecięcej

**1. Książka pomaga nam
rozwijać język i słownictwo.
Uczy nas wyrażać myśli i
rozumieć innych.**

**2. Książka rozwija myślenie.
Dostarcza nam pojęć myślowych i
nowych idei, rozszerza naszą
świadomość i nasz świat.**

**3. Książka pobudza
fantazję,
uczy budować obrazy w
wyobraźni.**

4. Książka dostarcza nam wiedzy o innych krajach i kulturach, o przyrodzie, technice, historii, o tym wszystkim, o czym chcielibyśmy dowiedzieć się czegoś więcej.

5. Książka rozwija nasze uczucia i zdolność do empatii. Wyrabia w nas umiejętność wczucia się w czyjąś sytuację.

**6. Książka dodaje sił i zapału.
Dostarcza nam rozrywki i
emocji. Może rozśmieszyć lub
zasmucić. Może pocieszyć i
wskazać nowe możliwości.**

**7. Książka może stawiać
pytania, które angażują i
pobudzają do dalszych
przemyśleń.**

**8. Książka uczy nas etyki.
Skłania do namysłu nad tym,
co słuszne, a co nie, co dobre,
a co złe.**

**9. Książka może
wytłumaczyć
rzeczywistość i pomóc w
rozumieniu zależności.**

10. Książka może udowodnić, że pytanie ma więcej niż jedną odpowiedź, że na problem da się spojrzeć z różnych stron. Może podpowiedzieć inne sposoby rozwiązywania konfliktów niż przemoc.

**11. Książka pomaga nam
zrozumieć siebie. Odkrycie, że są
inni, którzy myślą jak my, że mamy
prawo do swoich odczuć i reakcji,
umacnia nasze poczucie własnej
wartości.**

12. Książka pomaga nam zrozumieć innych.

**Lektura książek pisarzy z innej epoki
umożliwia poznawanie innego świata i
odkrywanie, że ich myśli i odczucia nie
różnią się od naszych, buduje
tolerancję dla innych kultur i zapobiega
uprzedzeniom.**

**13. Książka jest naszym
towarzyszem w samotności.
Łatwo wziąć ją ze sobą i czytać
gdziekolwiek. Z biblioteki można
ją wypożyczyć za darmo i nie
trzeba podłączać jej do prądu.**

**14. Książka jest częścią
naszego dziedzictwa
kulturowego. Dzięki niej
mamy wspólne
doświadczenia i punkty
odniesienia.**

**15. Dobra książka dla
dzieci, którą można czytać
na głos, przynosi radość
dzieciom i dorosłym.
Buduje pomost między
pokoleniami.**

16. Książka dla dzieci to pierwsze spotkanie z literaturą - nieograniczonym światem, z którego czerpiemy przez całe życie. To bardzo ważne spotkanie, gdyż, jeśli nie zostanie zmarnowane, pokaże, ile może dać dobra literatura.

17. Literatura dziecięca wzbogaca kulturę kraju. Daje pracę wielu ludziom: pisarzom, ilustratorom, wydawcom, redaktorom, drukarzom, recenzentom, księgarzom, bibliotekarzom... Literaturę dziecięcą można również eksportować przynosząc krajowi dochód i uznanie za granicą.

Wnioski:

- **czytanie jest umiejętnością niezbędną we współczesnym świecie**
- **odgrywa znaczącą rolę we wszystkich fazach rozwoju człowieka**
- **osoby, które opanują tę umiejętność lepiej radzą sobie w życiu**

W proces inicjacji czytelniczej musi być zaangażowane całe środowisko dziecka.

**Rozbudzanie zainteresowań
czytelniczych dzieci i młodzieży
jest jednym z najważniejszych
zadań edukacyjnych
domu i szkoły.**

BIBLIOGRAFIA:

- <https://www.bn.org.pl/raporty-bn/stan-czytelnictwa-w-polsce/stan-czytelnictwa-w-polsce-w-2020-r>.
- Siedemnaście zalet czytania książek - Szwedzka Akademia Literatury Dziecięcej
<https://pl-pl.facebook.com/.../szwedzka-akademia-literatury-dziecięcej>
<http://www.pbw.waw.pl>
- Siedemnaście zalet książki dla dzieci. Biblioteka w Szkole 2000 nr 2 s. 22

Dziękuję za uwagę

